

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Virgo Lavretana Commentariis Illustrata Sive
Compendiosa Explicatio Litaniarvm Lavretanarvm**

Dript, Laurentius a

Nevhsii, 1673

Caput Trigesimum Secundum. Encomium Marianum Quadragesimum
Primum, Secundum, Tertium & Quartum. Regina Martyrum, Confessorum,
Virginum Et Sanctorum Omnia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43641

CAPUT TRIGESIMUM
SECUNDUM.

*Encomium Marianum Quadrage-
simum Primum, Secundum, Tertium
& Quartum.*

REGINA MARTYRUM,
CONFESSORUM, VIRGINUM
ET
SANCTORUM OMNIUM.

Virginem sacratissimam omnem gratiæ plenitudinem habuisse, in eamq; velut in mare omnia flumina, ita omnes gratiarum fluvios influxisse: ut verissime de se ipsa dixerit: *In me omnis gratia via & veritatis jam ex sanctis Patribus ut recordor dictum est; sœpius: etenim omnes gratiæ à Deo sanctis concessæ, sunt in illa per cœlestem quandam eminentiam & abundantiam: numquid non illa est cuius gratia dicitur: multæ filiæ congregaverunt divitias tu supergressa es universas? Benedictionem omnium gentium dedit illi Dominus, & testamentum suum confirmavit super caput ejus:*

omnes

CAPUT TRIGESIMUM SECUNDUM. § 11

omnes enim illi DEUS concessit benedictiones & dona quæ alijs hominibus simul indulserat : quæ si ita sunt utique nulla jam supererit dubitandi ratio , quin eidem etiam *Martyrium* quod secundum S. August. est donum maximum & eminentissimum, quo Deus amicos suos in hac vita dignatur, concessum fuerit: concessum fuit , ipsi hoc eminentissimum donum modo quodam singulari : idem enim ejus ac Christi fuit *Martyrium*: quod si illud , tale tantumque fuit ; quo nullum unquam majus erit ut ideo Christus à S. August. alijsque SS. PP. caput ac princeps Martyrum appelletur: utique & *Martyrium Virginis* superbenedicte summum & gravius fuit aliorum omnium Martyrum simul sumptis ut merito Martyrum omnium Antesignana & Regina nuncupetur.

§. I.

Noëmi lib. Ruth cap. 1. post innumeratas afflictiones & adversitates ad suos consanguineos Nolite inquit vocare me Noëmi, sed vocate me mara : quia amaritudine replevit me Dominus. Hoc ipsum afflictissima & cum filio suo crucifixa Mater & Virgo

Virgo majori jure dicere potuit: *ejus enim dolor ac afflictio quam passa est*, dum filium suum in cruce vidit suo in martyrio laborantem, tam grave atque ineffabile fuit: ut in illo ipsa plura senserit quam omnes reliqui Martyres sentire potuerunt: & hunc *ejus dolorem velut vivo penicillo delineat Hierem. in Thren.* *Magna est ait velut mare contritio tua*: ac si manifeste dicat eo modo quo mare fluvios omnes antecellit, ita virginis sacratissimæ Martyriū aliorū Sanctorum antecedit, velut mare quod nullum habet fundum, & nulla bolide metiri potest: sic nec ullus potest intellectus penetrare māre dolorum, cruciatuum, ac pœnarum quas passa est *Virgo Virginum præclarissima*.

Mandarat olim Deus ut ex sanguine sacrificij sibi oblati, ita totus conspergatur populus, ut ad singulos eorum gutta aliqua nonnulla sanguinis perveniret: & per illum celebraretur, consecraretur, firmareturque omnium, atque singulorum cum Deo facta pacificatio: *ille vero (Moses) sumptum sanguinem respersit in populum,* quando vero accessit ad Altare: *Exodi 24.*

Reli-

CAPUT TRIGESIMUM SECUNDUM. 513

Reliquum sanguinem fudit super altare. Alijs sufficiebat unica gutta , sed altari totus lagenæ sanguis infundebatur: nullus sine sanguine ad Deum accedit: ut enim ad gaudia æterna perveniatur necesse est ut sanguis Christi cadat super singulos eorum qui gloria illius sunt fruituri: porro super virginem quæ vivum ac verissimum Altare Dei est, in quo primum oblatum est Deo sacrificium , juxta illud : *In grediens mundum dixit hostias & oblationes noluisti tunc dixi ecce venio: in purissimo enim ejus utero celebratum est verbi incarnationi mysterium, eoque instanti quo factum est, se ipsum obtulit æterno Patri, ad sanguinem suum effundendum, vitamq; dannam pro redemptione lytroq; mortalium.* In hoc igitur Altari ubi primum oblatum est sacrificium non guttatum decidit sanguis passionis ut in cæteris Sanctis: sed tota de calice vehementia defluxit in Virginem sacratissimam, omnesque dolores, pœnæ, tormenta, & angustiæ, quas Christus in cruce moriens patiebatur, in eam irruerunt ut gravius fuerit ejus martyrium, quam omnium simul aliorum Martyrum. Et longe gravius quam si aut craticulas ardentes

cum SS. Laurentio & Vincentio, aut rotas nō vaculis præparatas, cum S. Catharina: aut ignem, gladium, catastas, membrorum divisionem &c. cum alijs Martyribus tolerasset.

§. 2.

CAUSAM investigat S. August. quare filio Dei è cruce pendenti & Virginem sacratissimam Matrem suam sancto Ioanni ecce inquiens *Mater tua*, & iterum eundem ut filium suæ Matri Virgini commendanti ecce filius tuus: nec ut ex ipsis, nec Virgo sacratissima, nec S. Ioannes ullum verbum responderit? causamque ait esse, vehementiam doloris, & afflictionis in utroque vocem intercludentis, simul & vehementiam amoris, quo in eum ferebantur: solet autem amor, sicut omnium aliorum affectuum ita & esse causa doloris: quanto quis enim magis alium diligit, tanto de ejus bono ac prosperitate magis gaudet, de que ejus malo & afflictione dolet & affligitur: Amoris ergo virginei magnitudo causa erat, quod omnia tormenta quibus tortores Christi corpus atterebant, ipsa in anima pateretur si enim videre Christum cœli terræq; Dominum

CAPUT TRIGESIMUM SECUNDUM. 515

minum è crucis patibulo pendentem ac morientem fuerit tam triste spectaculum, ut sicut expendit S. Bernard. illud etiam insensibilia demonstrarint: *Passio Domini ait terram movet, petras scindit, monumenta aperit, lapides diffundit, sol tale quid sufferre non valens lumen suum abscondit illa tam insita eclipsi: cælum nubibus obducitur tenebris, luctumque induit.* Quid non in pectore Virginis tanti pœna doloris efficeret, si pe- træ dirumpantur? quid dicendum de corde Matris, quæ stabat juxta crucem: Heu quantus dolor, quanta tristitia? duo specula propone tibi sibi invicem opposita, & quod in uno agitur videbis in alio quoque repræsentari? manus adiçis uni eorum, & continuo sunt ita distinctæ in altero, ac si essent in illo. Quando musicum instrumentum apponitur, pone alterum ut bene conveniant, sitque harmonia ordinata: necesse est ut ambo pari resonent sono, unum spirarent aërem, unamque habeant proportionem nec unum alteri disconveniat: Christus ejusque Mater sanctissima, duo sunt specula tersissima, christallina, sine fuligine sine macula: *Speculum sine macula, cor*

L I

MA-

MARIÆ ait B.Laur. Iustin. lib. de triumphali agone, Christi clarissimum fuit speculum passionis Christi , & perfecta mortis ejus imago: Christus patitur in corpore, moriturq; in cruciatibus adeo truculentis. Manus carnificum summa apparent s̄avientes immanitate, confessim omnes illi dolores cernuntur in anima dilectissimæ Matris, velut in speculo illi opposito. Cythara Christus in S.Crucis brachijs extensa est, & composita, attracti sunt fides brachiorum illius, ac pedum : ut musicam efficiant ordinatam reconciliationis hominum, cum aeterno Patre: unde hanc edidit harmoniam: *Pater ignosce illis* : Psalterium virginale ad pedes adstat crucis: stat id est confirmat, eandem resonat musicam , ibi pariter pro inimicis intercedit, ibique idem filij sui offert sacrificium , in remissionem & satisfactionem omnium peccatorum totius mundi, etiam ipsorum qui crucifigebant, & manus suas in Christi sacratissimo sanguine lavabant.

§. 3.

HUjus Virginis beatissimæ doloris afflictionis acerbitatem, clari⁹ ut nobis ob oculos Evangelistæ ponerent: imitati sunt

sunt celeberrimum illum & expertissimum pictorem *Thymantem* quando depinxit nobilissimæ principis *Iphigenie* mortem & acerbissimos illos luctus, quibus mors illa quoslibet de palatio & regno consternavit.

Et primo quidem conatus est penicillo suo dolotem parentum exprimere hac clade mœstissimorum: quem ut ad vivum delinearet usus est subtilitate ac industria: primo servos expressit vultu admodum tristi lachrymis ubertim ex oculis profluenteribus: deinde cubicularios, clarioribus adhuc mœroris indicis: amicos depinxit ut reliquos fletu, luctuque superarent. At cum ad fratres accessit summum ascendit tristitiae & afflictionis gradum. Sed patris & matris mœstitiam depicturus: nullam esse sciens manum, nullum penicillum, quo tantus possit exprimi luctus, desolatio tantæque lachrymæ: velum faciebus eorum superextendit quo toti contegebantur: ars enim nequit delineare quis sit dolor, qui gemitus, quæ suspiria, quales angustiæ, quantiq; cruciatus quos in parentibus producit inopina & immatura mors filiæ, ita à parentibus & omnibus dilectæ *Iphigenie*,

simili argumento usi sunt *Evangelistæ* in exprimendo dolore Matris filij Dei è cruce pendentis.

Et primo quidem describunt dolorem ac planctum famulorum, lapidum inter se collisorum, & præ dolore ob mortem Domini sui dirumpentium: Terra describitur timore contremiscens, & motibus concusfa terrificis: sepulchra aperiuntur, mortui de tumulis exurgunt: sol & luna tristem patiuntur ecclipsim: stellæ pullo teguntur amictu, totumque cœlum tristes celebrat exequias: Templi velum à summo usque deorsum laceratur, patentque adyta & sancta Sanctorum. Et tandem in omnibus creaturis generalis est magna que tristitia. At Virginis Matris dolorem summe intensus sibi impossibile existimantes effari, faciem ejus velo obducunt: tantus est enim piæ Matris dolor, tanta desolatio, ut nullum eam possit efformare penicillum, unde illis hoc dixisse sufficit: *Stabat juxta crucem Mater IESV MARIA: pœnam ejus non exprimit sed quasi linteum oppandunt.* Novum & inauditum animositatis genus tormentorum in filio barbarissimorum adstans.

respectricem, & testem Matrem: cum reliquæ matres testis se abdant, latebris condant, tenebris sepeliant, ne cogantur in filijs videre, quod in alienis etiam horrerent, & mente circumferre vulnera, quæ oculis contueri ægre sustinent. Apostoli & omnes uno excepto Ioanne discipuli fugam inierant, at Mater cruci adstat impavida. Quis non obstupescat sic stantis matris animosissimam constantiam? quis enim sibi ultro accersat vulnera? quis ea cum possit non refugiat? in filiorum vero supplicijs præsentem Matrem excarnificari nemo dubitat: qui hoc unum quid sit esse matrē cogitat. Mentiri non potest matris affectus, non possunt ubera. Cum enim filius mater; ni sanguinis pars sit maxima: non potest non hæcerbe sentire mater, cum in hac sui parte cruciatur, coque magis, quo tormenta suht graviora: ut non immerito tota obstupefacat creatura, cum cernat matrem, & talis filij matrem, non sedentem, non jaccentem, non animo deficientem, non cœlum ejulatibus implentem, non tortoribus maledicentem, non humi collabentem, nec ullo indecoro gestu lugentem: sed

L 1 3 stantem,

stantem, sed orantem, sed horum omnium supraquam dici potest tolerantem. Hæc inrer armatos hostes non movit gradum, & mulier & mater. Aufa inter carnificum manus stare interrita, inter Judæorum odia & minas, tanquam inter insanos pelagi fluctus stare inconcussa, videre malleos, clavos, lanceam: spectare filij manus & pedes terebratos, latus perfosum, audire maledicas voces, gustare fel & acetum filio infusum. Certe optime de ea dixit S. Ambros. MARIAM stantem legi, flentem non legi: Nec hinc inquit idem tibi persuadeas minorem ejus fuisse dolorem, vel pœnam: quia non fleverit, sed potius inferas graviorem fuisse dolorem dum enim funduntur lachrymæ, cordis pœna mitigatur: eo namq; fine Deus oculos creavit ut antliam in navi: quatenus dum ita increscunt aquæ, ut nautæ periculum timeant naufragij, subveniat antlia, navimque ab aquis exoneret alioqui demergendam: homo navis est mare hujus mundi pernavigans, quam subintrans variarum tempestatum tristitiarum pœnarum aquæ, à quibus cor præfocatur juxta illud *sicut sinea vestimento &c.* Ut igitur hæ aquæ foras

foras expellantur ne cor demergant : statuit Deus oculos, ut per illos ab aquis exoneretur flendo , & poena qua interius demergenda temperetur. Itaque lachrymas fundere poenam est mitigare , & his habendas fluxumque permittimus , ut dolor animi auferatur.

§. 4.

Notum est Imperatoris Vespasiani dictum, Imperatorem stantem mori oportet : nec alio modo convenienter dixero: Imperatricem stantem mori oportet: stetit virgo sacratissima inter omnes totius orbis foeminas vera Imperatrix ; stetit cum filio crucifixa, & mortua : ita enim in virginico corde suo sensit dolorem , & afflictionem filij, ut jure merito cum ipso mortua affeatur. Tantus enim fuit Bernardino teste iste virginis dolor , ut si in plurimos hominum divideretur omnibus esset interitum allaturus : unde juste quis virgineam statuam interpellet: Ah quomodo Virgo sacratissima huic spectaculo interesse, & filio tali in lectulo morientem aspicere potuisti? Agar ancilla Saræ cum annonam quam itineri acceperat consumpta , fame sitique urgenter ad

tur ad extrema filium *Ismaelem* sub arbore
collocavit, & procul inde digressa, non pos-
sum ait morientem cernere. Et ad teli jactum
tristi spectaculo se subducens, ac consi-
dens alta voce ploravit. Cum infantulos
catalepsis corripit, à cunis parentes abeūt,
ne misere luctantes cernant. *Jacob* in om-
nib⁹ adversis inconcussus videbatur, sed ad
unicum illum nuntium extincti *Ioseph* ani-
mum contraxit: *Job* diversis cladibus sibi
nuntiatis nihil visus est curare; at nuntiata
sibi filiorum morte repentina, mox surre-
xit, scidit vestimenta sua, & tonso capite in
terram corruens adoravit. At tu afflictissi-
ma licet: ut fortissima tamen herois in con-
spectum morientis filij animose te dedisti,
stetisti dum natus expiravit.

Stabat ergo juxta crucem IESV Mater ejus:
Stabat, amicis notis discipulisque qui tanta
promiserant, jam pridem dilapsis. *Stabat*
publice inter tot hostes hominis crucifixi
Mater: *Stabat* non eminus sed proxima fi-
lio. *Stabat* gladio *Simeonis* animam ejus
continuo, lente tamen pertransiente: tot
enim gladios ibi reperit, quod spinas, cla-
vos, vulnera filij, sanguineosque rivulos vi-
dit.

dit. Meri erant gladij, per aures, oculosque
admissi: *Omnium dolores Martyrum inquit*
S. Anselmus cum hoc dolentis Virginis collati,
Nihil sunt: Stabat oculos suos per omnia
nati vulnera volutans: manus, pedes, caput,
faciem morientis exactissime contempla-
tac: Stabat fixissimis oculis tanquam depi-
ctura filium: Stabat parata mori ut ait Ilde-
phonsus si non desit percussoris manus. Stabat,
sed si dolores stantis consideremus, stabat
in igne sævius urente, quam qui tres pue-
ros Laurentium, Vincentium aliosque Marty-
res involvit: Stabat, Mater tristissima in
monte Ætna. Stabat, in medio marinorum
fluctuum, in irato mari, tot fluctuum intu-
meſcentium, totque cruciatum: stabat, in-
concussa soli Deo nixa. Enim uero sic fixa
stabat & firma: ut eam neque mors, neque
vita, neq; creata res ulla, ab amore, ac præ-
ſentia filij potuerint divellere, aut deiſce-
re: stabat certe: neque enim eam truculen-
tus Judæorum furor, nec barbara militum
sævitia, nec summa plebis compressio, ne-
que tot maledicæ linguae, quæ illam telis
undique impetebant, hoc statu moveare po-
tuerunt. Maledicta & execrationes mille

L 1 5 audie-

audiebat, illa tamen stabant: stabant inquam inter tot molosso, qui unicum ipsius Agnellum lacerabant, imo stabant adhuc filio jam mortuo. Diffluxeré omnes suam singuli domum repetivére: à cruce non abi-
bat Virgo, sed divinæ bonitati fidebat, ac providentiæ, à qua speraverat mittendos in subsidium homines, qui in sua sibi bra-
chia amantissimum illud Crucis pondus deponerent.

§. 5.

Stabat ergo Virgo & Martyr constanti-
fima benè Martyrum nuncupata *Regina*
constantia incredibili. Constantiam vete-
res pingebant in rupe stantem quam undi-
que maris fluctus procellæ & tempestates
impetebant, cum hac inscriptione: *Eadem
sum semper*. Videte hic Dei Matrem velut
redivivum constantiæ exemplar, in rupe
Golgotha stantem procellis dolorum, ac af-
flictionum, eam undique impetentibus:
sed illa vere dixerit: *Eadem sum semper*: filius
ejus ut latro comprehenditur: *Anna*, *Cai-
phæ*, *Pilato*, *Herod* &c. sistitur, cæditur, ut reus
mortis damnatur: *Eadem ipsa est semper*,
Hagellis discerpitur, spinis redimitur, Bar-
rabæ

rabe postponitur, irridetur, cruci adjudicatur: interim *Ipsa eadem est semper*, infami ligno affigitur, inter tormenta loquitur, clamans hasta confoditur, de ligno deponitur? ipsa ut ante ita, *eadem est semper* constans, patiens, divinæque voluntati conformis.

Et quidem ut tanto perfectius virginis pectoris dolores penetremus: cogitemus Abrahami sacrificium, & comparationem ejusdem cum Virginis Matris spirituali sacrificio conferamus. Mandarat *Abrahamo* Deus ut filium suum unigenitum sibi offerret in sacrificium: *Tolle ait ad eum filium tuum*: nam si vir multum filio affiliatur, toto vitæ suæ decursu, plus tamen jam grandævus: tunc etenim clarius cognoscit conservandam in illo naturam suam, suiq; memoriam: unde tunc amore illum prosequitur puriori: *Abrahamo ergo jam grandevo*, ut spem & baculum senectutis suæ immolet demandatur: *filium tuum ait unigenitum*: cum enim esset patris unigenitus, totus in illo paterni pectoris amor colligebarur. Et quamvis hoc ad acerbum sufficeret luctum, non destitit sed alia subjungit, quæ

cor

cor acrius pungant, & perrimentur: *Quem*
inquit *diligis*. Erat quippe non vulgaris e-
jus amor, illum autem reducere ad men-
tem, quando jam filium erat amissurus;
numquid non dolores illi renovabat acu-
tissimos? & super hæc omnia nomine illum
compellat risus *Isaac*, ut in acerbius verte-
retur hoc illi tormentum, & planetum, vi-
dere quod illi ipsi debeat vitam adimere,
qui risus illi objecta movebat: majora dum
eius fruitur, gaudetque societate: fortius
nodum stringit & canimum, illi dicens: quod
paterna debeat manu filius immolari: *Of-*
feres non ait: dabis, ut eum videlicet alter
offerat, nequaquam sed tu ipse ut sacerdos
offeres holocaustum, & propria tu pater
manu filium obtruncabis, & eum mihi con-
secratus offeres. Tu ipse tuis filium ma-
nibus interficies, & concremabis: hoce q
nim genere supplicij morietur igne scili-
cket: *In holocaustum*, in quo nec lamentandi
supersint cineres, si illum suspenderet vel
tantum capite truncaret, superesset illi
corpus: si feræ illum discerperent, ossa su-
peressent, quibus veltantillum tristem pos-
set animum delinire: verum non vult ullas
patri

patri servari reliquias , ne vel minimus da-
retur locus, portaque consolationi. Tu so-
lus illum sacrificia, nullus te comitetur, nul-
li tuas communes angustias , ne forte ex
hoc solamen aliquod accipias , ut vulnus
corporis adolescentis animam tuam per-
transeat: & hoc non continuo fiat, sed post
triduum : quatenus interim , nec comedat
Abraham, sed lachrymetur , ingemiscat,
profiscatur , paternumque pectus inter
spinis volutetur, agonizet, & cum amore
decerret , pugnet cum cogitationibus, &
cum affectibus luctetur paternis , quæ do-
loris vulnus acrius exercebat: Deus cor
illius extremis angit agonijs , quibus enim
oculis *Abraham* filium cerneret busti sui
humeris ligna deferentem? quibus mani-
bus gladium ferret & ignem? loquebatur
patri filius. *Pater mihi*: hoc solum sufficit ver-
bum ad lacinanda viscera justi hujus. Nos
ipsi ovi compatimur balanti jam ad lanie-
nam paratæ; quam ergo confractum foret
paternum pectus hac voce concussum? fi-
lius non posthac futurus filius ; manibus e-
jus interimendus , quite genuit patris a-
mantissimi. Et hoc non timerent etiam la-
tronum

tronum filij? ubi est victima? ignem video gladium, & ligna, victimam tamen non aspicio. Quod queso tormentum latroni inflatum est atrocius, etiam in carceribus ipsis, vinculisque Tyrannorum? sed si huic paterno affectui ac dolori, gladium quoque doloris qui virgineum pectus filio inter tormenta, & vulnera ultimum spiritum ducenti transfixit comparemus: nullam comparationem esse censemus: quod nulli dubium erit jam dicta pensanti & consideranti. Hanc ergo afflictissimam Matrem quoties procellis afflictionum involvimus irreflexis animi oculis consideremus, atque nostros secundum illius in adversis moderemur: ab ea discamus non elevari in prosperis, non deici in adversis: sed igitur simus semper: indubie cum ea participaturi promissum patientibus, & afflictis in hoc mundo præmium.

Igitur jam non fallor Virginem sacratissimam non immerito *Reginam Martyrum* appellatam sat demonstravimus: quod autem & sit *Regina Virginum, Confessorum, & Sanctorum omnium* etiam in supradictis varijs in locis demonstratum est, idque s.

Idiotæ

Idiora lib 6. contempl. confirmat Sanctorum
omnia privilegia ait ad eam habes in te conge-
sta o Virgo: nemo equalis est tibi, nemo maior
te, nisi Deus: Idiotae subscribunt SS. Ilde-
phonsus Anselmus, Bernardinus, Bonaventura: Ildephonsus serm. 2. de Assumpt. sicut inquit
est incomparabile quod gessit, & ineffabile quod
percepit MARIA: ita est incomparabile præmi-
um quod meruit. S. Anselmus de excell. Virgi-
nis cap. 8. Immensitatem ait gratiae, & gloriae,
& felicitatis tue, considerare cupienti o Virgo;
sensus deficit, lingua fatiscit S. Bernardin. Se-
nens. Tom. 1. serm. 61. art. 2. cap. 3. Tantum dif-
fert gloria Virginis à gloria omnium Beatorum,
quantum sol à ceteris luminaribus cæli, & quo-
dammodo sicut cetera luminaria irradientur,
à sole facta cælestis curia à gloriofa Virgine lae-
tificatur, & decoratur. Et denique Seraph. Bo-
navent. in Spec. B. Virginis, cap. 6. Gloriosum
ait MARIAE privilegium est, quod quidquid
post Deum pulchrius, quidquid dulcius, quid-
quid jucundius, in gloria est, hoc MARIAE, hoc
in MARIA, hoc per MARIAM est.

Agnus

530 LÆT.LAUR. CAP.TRIGES.SECUND.

Agnus DEI qui tollis peccata mundi,
Parce nobis Domine.

Agnus DEI qui tollis peccata mundi,
Exaudi nos Domine.

Agnus DEI qui tollis peccata mundi,
Miserere nobis.

F I N I S.

